

Úryvek na protější straně pochází z knihy Františka Palackého „Dějiny národu českého v Čechách a na Moravě“, citován je podle vydání z roku 1908 u J. Kočího v Praze, str.15-16. Úryvek je zařazen jako připomenutí již dávného zájmu o české Kelty, též pro literární kvality a v neposlední řadě i z toho důvodu, že F. Palacký zde pravděpodobně jako první vyslovil domněnku existence „keltské krve“ v českém národu. (připravil V. Cílek)

BOJOVÉ

František Palacký

Národové vlastí, celtičtí čili galští vůbec, ačkoli mnohé ukrutné obyčeje, náboženstvím svým zasvěcené, mezi sebou zachovávali, však již záhy jemnou spůsobilost ke vzdělanosti a osvětě jevili. Stálá sídla majíce, obírali se rolnictvím, pastvou, řemesly a kupectvím; umění literární, užívajíce písma řeckého, též i všelijaké nauky, znali již aspoň za časův Julia Caesara; obce jejich zákonně a určitě zřízeny byly. Ale nesvornost, rozbroje a svády mezi nimi od věkův hojně se plodily; čímž národní síla jejich brzy zemdlena, konečně pak záhuba a ouplné vyhlazení všech kmenův na evropské pevnině na ně uvaleno jest. Celý národ rozdělen byl na množství krajův neboli žup od sebe vespolek nezávislých; lid pak dělil se na stavy všeliké s nestejnými právy občanskými. Stav kněžský, t.j. druidé, jsouce chovatelé všech nauk a známostí v národu, provozovali v něm moc velikou, jakožto soudcové, jenž neposlušné vyloučením ode slavností nábožných (trestem u nich nejohavnějším) trestali; předce ale ani sám nejvyšší druid nebyl s to, aby kraje ty a rudy různé v jednotě a ve svornosti udržel. Šlechticové čili zemané, majitelé statkův pozemských, tím nabývali větší moci, že za opravce lidu obecného jmíni byli, a sami toliko se služebníky svými, nazvanými soldury, skutky válečné provozovali. Pročež i brzy vrch moci v národu jediném stavu tomuto připadl. Obecný lid byl sice svobodným, ale práv občanských účastným se státi nemohl, leč podniknutím opravy mocných šlechticův, jimž i daně platili i služby konali. Otrokův tuším na mále se počítalo. Takže již každá obec u těchto národův rozdělena byla na tolik stran a spolkův (fakcí), kolik opravcův se v ní počítalo. Nejemocnější opravcové v každé župě stávali se obyčejně mocnáři těchto republik oligarchických; původně, volením, pokaždé na jeden rok; potom, nadužitím, na delší časy, až i dědičně.

Takovýté byl povšechný obraz života všech národův vlaských; i nelze pochybovati, že i život našich Bojův jemu se podobal. Tito však na slovo vzati byli jakožto nejjudatnější, nejsurovější a nepokaženější mezi Vlasy národ. Vzdálenější jsouce Řekův nežli jiní Vlakové, a otočení národy neměně surovými, oznámili se teprv později s lahodami a potřebami vzdělanosti, bydli v různých chalupách i vesnicích, ale později i ve hrazených městách, vedouce co bojovníci, lovci, pastýři a rolníci život tuhý, polouodění v kůžích, střídání v jídle a pití, a šetrní starovlaské cti a víry co nejdele mezi pokrevníky svými.

Které války Bojové naši za nejstarších časův podnikati museli, není vědomo; že ale mnoho a vítězně bojovávali, o tom již i někdejší dalece rozlehlá vojenská sláva jejich nás přesvědčuje. A vskutku oni u prostřed Evropy za několik věkův co pevná hráze bránili outokům národův divokých, od severu i východu nabíhajících, jmenovitě, nemýlím-li se, Kymrův a Němcův.

První jisté zprávy o válečném skutku našich Bojův pocházejí teprv od r. 115 před Kristem. Tehdáž zajisté Cimbrové (Kymrové), bezpochyby na východu od Sarmatův tištěni, opustivše sídla svá v jižních Rusích, skrze Halič na západ Evropy se brali. Toto veliké tažení, kteréž nezdolouho potom i samým Římanům záhubou hrozilo, nejprve od Bojův podstoupeno, zdrženo a jinam obráceno jest. Neboť Cimbrové poraženi jsouce od nich snad ve severovýchodní Moravě, změnilí směr svůj, a podadouce se do Uher, tam přes Dunaj se přepravili; tudíž na Taurisky a Skordisky, národy vlaské v Zadunají a v Hlyrsku osedlé se obořivše, a tak říši bojskou obšedše, skrze zemi helvetskou (ku které tehdáž kromě švejcar i Švábsko a částka Bavor náležely) do Galie a Italie vpadl, kdežto čtvery vojska římská potřeři, až konečně velikému vůdci K. Mariovi

podarilo se (r. 102 a 101 př. Kr.), vyhladiti je i nově spojence jejich, Teutony a Umbry. Toto vítězství Bojův nad vojskem tak strašným svědčí vysoce o jejich tehdejší síle a správě válečné.

V toku prvního století před Kristem nabývá historie těchto končin Evropy čím dále tím více světla a jistoty; tehdejší položení a vzájemné dotýkání se národův dá se již, jak ze svědectví starých spisovatelův, tak i z důvodův, jež sama spojitost událostí poskytuje, snáze určití. Sousedili tehdáž s Bóji na severu větším dílem národové němečtí, Hermunduri, Lygiové a Markomani; na východu národové thráčtí, jmenovitě Dakové a Pannonci ve dnešních Uhřích; na západu od Dunaje až k Mohanu, Helvetové, národ vlaský; na jihu a jihozápadu, v uherském Zadunají, ve Štýrsku a Tyrolsku, národové kmenův rozličných, Pannonci, Tauriskové, Rhetové, Vindelikové a jiní. A však již tehdáž oba ti národové, kteří posléze všecky Vlasy v Evropě podrobili, vždy blíže k nim dotrali: Římané od jihu a Němci od severu.

K veliké a nešťastné válce Helvetův proti Juliovi Caesarovi (r. 58 př. Kr.), kterážto byla podmanění Římanům celé Gallie, posláno jest i od našich Bojův 32.000 lidu Helvetům ku pomoci. Užíváno jich, jakožto bojovníkův srdatých, spolu s Tulingy, k ochraně zadních šikův; ale když vojsko helvetské několikrát poraženo bylo, i oni posléze Římanům se vzdáti musili. Spojenci Caesarovi v této válce, Aeduové, národ gallický, uprosili vftěže, aby tyto zajaté Boje, jichžto udatnost na slovo vzata byla, ve krajíně své osaditi mohli. Takž dána jim sídla opět ve starodávné vlasti jejich.

S touto nehodou potkala se jen částka národu bojského a sice v zemi cizí; domácí a hlavní podstata jejich tím neutrpěla. Než nedlouho po tom mnohem větší pohroma uvalila se na ně a na vlast jejich od východu. Boerebista, král Datský neboli Getský, jehož duchu podnikavému zdařilo se bylo podmaniti sobě téměř všecky krajiny mezi Tatrami a Haemem rozlehlé, a jenž dvakrátstatisíc mužův do boje postaviti mocen byl, zdvihl posléze, asi r. 48 př. Kr. i proti Bojům válku: Panovaltě tehdáž u nich Kritasir, jehožto vláda vztahovala se i k národům vlaským za Dunajem až po horní Drávu a po jezero Blatenské osedlým. Strhla se bitva ukrutná, tuším u řeky Raby v nynějších Uhřích, ve kteréžto Bojové náramně poraženi, a země jejich podunajská, nynější Rakousy, tak hrozně popleněna jest, že od té doby téměř za sto let nejináče než „pouští bojskou“ (deserta Boiorum) nazývána byla. Boerebista tuším proto tak ukrutně vítězství svého užil, aby nově založenou říši svou před sousedy tak mocnými, jakoví tehdáž Bojové byli, bezpečnou učinil. Ale úmyslové tito brzy zmaření jsou, když asi r. 45 př. Kr. Boerebista sám ode svých podaných zavražděn, říše ta jeho se rozpadla.

Ostatkové Bojů poražených ustoupili do Čech, kamž nezdá se že by Boerebista je byl stňhal; ale síla jejich národní zemdlená klesla, aniž potom více zotaviti se mohla. Od té doby Bojové již ne skutky válečnými, ale jen uměním pokojným, šetríce domácnosti, památku svou zachovali. Mnohá města v Čechách i v Moravě od nich založená, ačkoli bouřem a vichrům pozdějších století neodolala, svědčí chvalně o živobytí jejich občanském a obírání se pracemi řemeslnými. Konečně pak, podmanění bytše od národův cizích, podnikli pomalu tentýž osud, který všeckmy sousedy a kmenovce jejich zachvátil. Potomkové jejich tam pořímanění, tu poněmčeni anebo poslovanění jsou; vyhynutí jazyka potáhlo za sebou i konečnou záhubu národnosti; a jen jména některých řek, jakožto Jízery, Vltavy, Moravy, Litavy, a snad i měst: Brna, Berouna, Bzenec a j. připomínají soudným zpytatelům až posavad někdejší přebýování národu tohoto ve vlasti naší.